

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

KWALITEITSONDERZOEK BIJ DE LATASTESCHOOL, SCHOOL VOOR SO-ZMOK

Plaats : Horn
BRIN-nummer : 00UT
Arrangementsnummer : 83192
Onderzoek uitgevoerd op : 26 en 27 april 2010
Conceptrapport verzonden op : 11 juni 2010
Rapport vastgesteld te Eindhoven op : 12 juli 2010

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 26 en 27 april 2010 een onderzoek uitgevoerd op De Latasteschool te Horn om na te gaan of er sprake is van tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

Voorafgaand aan een gesprek met het bevoegd gezag op 16 februari 2009 heeft de inspectie voor de Latasteschool een risicoanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse kwam niet naar voren dat er risico's en tekortkomingen waren in de kwaliteit van het onderwijs en/of de naleving van wet- en regelgeving, die voor de inspectie directe aanleiding waren het toezicht te intensiveren. De rapportages die de inspectie bij de analyse heeft betrokken, gaven echter onvoldoende concreet zicht op de feitelijke stand van zaken en de effecten van activiteiten die de school onderneemt voor het behoud en de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. De inspectie heeft daarom in overleg met het bevoegd gezag besloten om in 2010 in het kader van de vierjarencyclus van het inspectietoezicht een kwaliteitsonderzoek uit te voeren.

Onderzoeksopzet

Deze rapportage is gebaseerd op:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die al bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan en tijdens het onderzoek aan de inspectie heeft aangereikt.
- Onderzoek op locatie, waarbij:
 - leerlingdossiers en handelingsplannen zijn bestudeerd;
 - de onderwijspraktijk is geobserveerd;
 - gesprekken zijn gevoerd met de directie, de commissie voor de begeleiding, leerlingen en leraren.

Uit het waarderingskader is de basisset van indicatoren onderzocht. De indicatoren uit het aspect 'cyclisch proces van kwaliteitszorg' heeft de inspectie aan het onderzoek toegevoegd. Voor deze uitbreiding is gekozen om het belang van de kwaliteitszorg te benadrukken in relatie tot het borgen en verder ontwikkelen van de gerealiseerde basiskwaliteit.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2005. Dit document is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarop volgt een beschouwing met een toelichting op tekortkomingen en waar mogelijk in samenhang een beschrijving van de schoolontwikkeling. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2. BEVINDINGEN Latasteschool

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader (voortgezet) speciaal onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is. De inspectie heeft daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Cyclisch proces kwaliteitszorg	1	2	3	4
1.1 De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
1.2 De school hanteert een onderwijsconcept dat aansluit bij haar leerlingenpopulatie.			●	
1.3 De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.			●	
1.4 De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.			●	
1.5 De school evalueert regelmatig de leerlingenzorg.		●		
1.6 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
1.7 De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen en de leerlingenzorg.			●	
1.8 De school rapporteert aan belanghebbenden inzichtelijk over de gerealiseerde kwaliteit van haar onderwijs.			●	
Systeem van leerlingenzorg	1	2	3	4
3.1 De commissie voor de begeleiding bepaalt de onderwijsrelevante beginsituatie van de leerlingen.			●	
3.3 De school stelt een handelingsplan vast in overeenstemming met de ouders.			●	
3.5 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.			●	
3.8 De commissie voor de begeleiding evalueert de uitvoering van het handelingsplan.		●		
Functionaliteit handelingsplanning	1	2	3	4
4.1 De leerinhouden komen overeen met de afspraken in de documenten voor handelingsplanning.			●	
Leerstofaanbod	1	2	3	4
5.1 De school hanteert een leerstofaanbod voor de schoolse vakken.			●	
5.4 Het leerstofaanbod sluit aan op het uitstroomperspectief van de leerlingen.			●	
5.5 Het leerstofaanbod maakt het mogelijk gericht in te spelen op verschillen tussen leerlingen.			●	

Onderwijstijd	1	2	3	4		
6.3 De teamleden maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●			
6.4 De school stemt de hoeveelheid tijd af op de onderwijsbehoeften van (individuele) leerlingen.		●				
(Ortho)pedagogisch handelen	1	2	3	4		
7.2 De teamleden gaan op een respectvolle wijze met de leerlingen om.			●			
7.4 De teamleden handhaven de gedragsregels.			●			
7.6 De teamleden stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.		●				
(Ortho)didactisch handelen	1	2	3	4		
8.2 De leraren leggen duidelijk uit.		●				
8.4 De leraren stimuleren de leerlingen tot denken.		●				
8.5 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●			
8.7 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de onderwijsbehoeften van de leerling.			●			
Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4		
9.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●			
9.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun leerproces, die past bij hun ontwikkelingsniveau.		●				
Schoolklimaat	1	2	3	4		
10.1 De school heeft inzicht in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op school voordoen.			●			
10.2 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			●			
10.3 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op afhandeling van incidenten in en om de school.			●			
10.4 De leerlingen en de teamleden voelen zich aantoonbaar veilig op school.			●			
10.6 De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			●			
Opbrengsten	1	2	3	4	5	
11.4 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.					●	
Wet- en regelgeving					ja	nee
De school heeft de vastgestelde schoolgids aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).					●	
De school heeft het vastgestelde schoolplan aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).					●	
De onderwijstijd voldoet aan de wettelijke voorschriften (WEC, artikel 11).						●

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs op de Latasteschool met een voldoende. Zij baseert haar oordeel op het aspect 'systeem van leerlingenzorg', waarop zij de beslisregel toepast. Van de vier normindicatoren die tot dit aspect behoren, waardeert de inspectie er drie met een voldoende. De tekortkoming wordt veroorzaakt door het feit dat de commissie voor de begeleiding (CvB) de inzet van deskundigheden bij de controle op de uitvoer van de handelingsplannen onvoldoende formeel geregeld heeft.

De Latasteschool is een school met ambitie. Zowel op het niveau van het individuele kind als op school- en groepsniveau neemt de school diverse initiatieven om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en verder te ontwikkelen. Goede voorbeelden zijn de onderwijszorgklas, het anti-observatorium met de anti-training, de sociale vaardigheidstraining in samenwerking met het Riagg, de leerlingenraad, de verrijkingsklas, het 5-fasen (gedragsregulerings-)model en de didactische niveaugroepen. Met name de twee laatstgenoemde initiatieven vragen echter om een gedegen klassenmanagement en weloverwogen pedagogisch en didactisch handelen. Op dat gebied kan de school zich verder verbeteren.

De inspectie heeft bij dit onderzoek één tekortkoming vastgesteld op het gebied van naleving van door de wet gestelde deugdelijkheidseisen. Het betreft de onderwijstijd.

Toelichting

Cyclisch proces van kwaliteitszorg

De school kent haar populatie en hanteert een onderwijsconcept dat past bij de kenmerken van haar leerlingen. Het concept is vertaald naar doelen voor opbrengsten en de diverse aspecten van het leren en onderwijzen. Tweemaal per jaar maakt de school op basis van de resultaten van een gemeenschappelijk schoolonderzoek (gso) overzichten van de didactische vorderingen op leerling- en groepsniveau. Deze overzichten maken een vergelijking met het reguliere onderwijs mogelijk. Analyses leiden tot schoolbeleid, zoals de aanschaf van nieuwe methodes en wijzigingen in de samenstelling van de didactische niveaugroepen. Ook analyseert de school de resultaten van een instrument voor sociaal-emotionele ontwikkeling. Dit kan leiden tot groepsdoelen en individuele aandachtspunten.

De evaluatie van het leren en onderwijzen gebeurt onder aansturing van het bevoegd gezag van de school. Cyclisch neemt de school tevredenheidsonderzoeken af onder ouders, leerlingen, personeel en externen. Daarnaast verschaft het management zich in overleggen en gesprekken met teamleden en op studiedagen een breder beeld van de kwaliteit van onderwijsinhoudelijke aspecten en voert de intern begeleider regelmatig klassenbezoeken uit. Punt van aandacht is het zicht op een goede implementatie van nieuwe ontwikkelingen. Als voorbeeld noemt de inspectie de invoer van een nieuwe pedagogische aanpak. De directie gaat onvoldoende systematisch na hoe leraren daar in de praktijk in slagen.

De evaluatie van de leerlingenzorg beoordeelt de inspectie met een onvoldoende (indicator 1.5). De school kent geen systematiek om regelmatig na te gaan of de leerlingenzorg voldoet aan vooraf gestelde kwaliteitseisen. Bovendien heeft zij op dit gebied slechts in beperkte mate doelstellingen, procedures en afspraken vastgelegd.

Systeem van leerlingenzorg

Het systeem van leerlingenzorg is in vele opzichten van voldoende kwaliteit. Wat positief opvalt, zijn een gedegen planmatigheid, een stevige inbreng van de intern begeleiders en een grote betrokkenheid van ouders.

Ook beschikt de school over een compleet pakket aan instrumenten en procedures om de ontwikkeling van de leerlingen vast te stellen, inclusief een instrument om de sociaal-emotionele ontwikkeling te meten. Bovendien heeft zij al goede stappen gezet om het systeem van leerlingenzorg dienstbaar te laten zijn aan het bepalen van opbrengsten. Zij heeft het ontwikkelingsperspectief geïntroduceerd en is al voorzichtig bezig de feitelijke uitstroom met een eerdere prognose te vergelijken.

Waar het de evaluatie van het uitvoeren van het handelingsplan betreft (indicator 3.8) schiet het systeem op één punt te kort. De leerlingen passeren niet standaard één keer per jaar de commissie voor de begeleiding, zodat deze vanuit een brede deskundigheid een goede start van een nieuwe begeleidingsfase waarborgt. Belangrijkste oorzaak voor deze tekortkoming is het feit dat deze systematiek niet te realiseren valt met het beperkte aantal uren dat de psycholoog/orthopedagoog beschikbaar is. De formatie voor deze deskundigheid is de afgelopen jaren niet uitgebreid in relatie tot de toename van het aantal leerlingen. Een bredere inzet van andere leden van de cvb zou, gezien opleiding en achtergrond van deze leden, een oplossing kunnen bieden. Dit vraagt dan wel om formele afspraken en een transparante taakverdeling.

De onderwijspraktijk

De school heeft een compleet aanbod voor de schoolse vakken en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het aanbod maakt het mogelijk om het onderwijs op de specifieke behoeften van de leerlingen af te stemmen. Daarnaast beschikt de school over diverse aanvullende materialen. Tijdens de lessen blijkt echter niet altijd duidelijk hoe doelbewust leraren hiermee omgaan. De school werkt bijvoorbeeld niet met dag- en weekplanningen, om leerlingen, ook als ze eerder klaar zijn, gericht aan het werk te houden. Bovendien zouden zulke plannings het zelfstandig en zelfverantwoordelijk werken kunnen bevorderen (indicator 9.3).

Hoewel de school incidenteel tijd afstemt op de onderwijsbehoeften van leerlingen, heeft de inspectie geen duidelijk beleid aangetroffen dat hieraan ten grondslag ligt (indicator 6.4). Onduidelijk blijkt welke afwegingen de school in deze maakt en welke consequenties zij trekt met betrekking tot het rooster en het beoogde perspectief.

Het orthopedagogisch handelen van de leraren is over het algemeen voldoende, maar de afstemming op de individuele leerling kan beter en sluit onvoldoende aan bij de brede kennis die de leraren hebben van de kenmerken van de leerlingen (indicator 7.6). Voor een deel hangt deze tekortkoming samen met de invoering van het zogenaamde 5-fasen model. Het betreft een beloningssysteem dat tot doel heeft het gedrag van leerlingen te reguleren en tevens competentiegevoelens te ontwikkelen. Uitgangspunt is dat leerlingen zich hiermee sterker bewust worden van de consequenties van hun eigen handelen. De inspectie heeft gemerkt dat deze nieuwe pedagogische aanpak gevolgen heeft voor het klassenmanagement. Leraren laten oude gewoontes los, maar moeten nog greep krijgen op de nieuwe situatie. Het afstemmen van de aanpak op de leeftijd van de leerlingen, het bewaken van grenzen van toelaatbaar gedrag, maar ook de invloed van het eigen orthopedagogisch en orthodidactisch handelen op het gedrag van de leerlingen zijn thema's die verdere verdieping vragen. Bovendien stelt de inspectie vast dat niet alle leraren het systeem op dezelfde manier hanteren. Sommige leraren stellen de beloning, andere de straf centraal.

Ook op het gebied van het didactisch handelen kan de school zich verder verbeteren. Positief is de differentiatie in niveaugroepen voor de vakken lezen, taal en rekenen, maar ook binnen de niveaugroepen is afstemming noodzakelijk. Ook dan zijn de verschillen tussen de leerlingen soms nog groot. Dit vraagt om een meer doelgerichte opbouw van de les met behulp van een instructiemodel ter ondersteuning van een duidelijke uitleg (indicator 8.2). Dit zou bovendien beter aansluiten bij de soms korte spanningsboog van leerlingen en hun behoeftes aan structuur en duidelijkheid.

Ook het activeren van voorkennis en het doen beklijven van kennis door middel van regelmatige herhaling zijn van groot belang. Daarnaast blijft het stimuleren van het denken vaak beperkt tot het stellen van vragen en is er onvoldoende aandacht voor reflectie op denken en handelwijzen (indicator 8.4).

Opbrengsten

Hoewel het de inspectie is opgevallen dat een hoog percentage leerlingen uitstroomt naar het reguliere onderwijs (met leerlinggebonden financiering), kan zij niet beoordelen of alle leerlingen zich aan het einde van de schoolperiode naar verwachting ontwikkeld hebben. Op dit moment heeft de school de cyclus van leerlingenzorg in relatie tot een ontwikkelingsperspectief nog onvoldoende doorlopen. Bovendien zijn noch bij de school noch bij de inspectie normen beschikbaar om de eindresultaten van leerlingen te wegen en er een oordeel aan te verbinden.

Deugdelijkheidseisen

De inspectie heeft een tekortkoming vastgesteld op het gebied van de naleving van wet- en regelgeving. Het betreft de onderwijstijd.

Sinds schooljaar 2006/2007 is de school integraal overgegaan op het zogenaamde 'Hoorns model'. Voor de groepen 1, 2 en 3 wordt hierdoor het minimum aantal van 7520 onderwijsuren over 8 schooljaren niet gehaald.

3. TOEZICHTARRANGEMENT

Geen belangrijke tekortkomingen in de onderwijskwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de Latasteschool te Horn het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en, eventueel, een themaonderzoek.

In een telefoongesprek van 8 juli 2010 heeft de directeur van de school de inspectie op de hoogte gesteld van het voornemen om de formatie van de psycholoog/orthopedagoog per 1 augustus 2010 uit te breiden. Ook zullen in het nieuwe schooljaar de taken van de CvB – leden opnieuw formeel bepaald en vastgelegd worden.

Tekortkomingen in de naleving van wet- en regelgeving

De inspectie heeft één tekortkoming vastgesteld in de naleving van wettelijke voorschriften, zoals beschreven in hoofdstuk 2, paragraaf 2.2, onder het kopje 'deugdelijkheidseisen'. Het bevoegd gezag dient de geconstateerde tekortkoming op te heffen.

De inspectie geeft het bevoegd gezag in verband hiermee de volgende opdracht:

- Het bevoegd gezag stelt de inspectie vóór 1 augustus 2010 schriftelijk in kennis van de maatregelen die zij neemt en/of genomen heeft om te garanderen dat alle groepen leerlingen van de Latasteschool minimaal 7520 onderwijsuren over 8 schooljaren ontvangen.

In een mail van 10 mei 2010 heeft de directie namens het bevoegd gezag aan bovenstaande opdracht gehoor gegeven. Bij de invoering van het 'Hoorns model' liepen enkele individuele en geen groepen leerlingen het risico over 8 schooljaren onvoldoende onderwijs te ontvangen. Voor deze incidentele gevallen heeft de school na overleg met ouders en medezeggenschapsraad maatregelen getroffen.